

W OCZEKIWANIU NA DUCHA ŚWIĘTEGO

Katechizm dla kandydatów do bierzmowania

- I. TRÓJCA ŚWIĘTA (BÓG OJCIEC, JEZUS CHRYSZTUS, DUCH ŚWIĘTY)
- II. NAJŚWIĘTSZA MARYJA PANNA
- III. ANIOŁOWIE
- IV. CZŁOWIEK
- V. OBJAWIENIE
- VI. KOŚCIÓŁ CHRYSZTUSOWY
- VII. ŁASKA
- VIII. PRZYKAZANIA

- IX. SAKRAMENTY ŚWIĘTE
- X. SAKRAMENTALIA
- XI. RZECZY OSTATECZNE
- XII. ROK LITURGICZNY

I. BÓG - TRÓJCA ŚWIĘTA

1. **Co to jest Trójca Święta?** Jeden w trzech Osobach: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty. Te trzy Osoby Boże nazywamy Trójcą Świętą. Tajemnicę tę objawił nam Jezus Chrystus, Syn Boży, abyśmy przez wiarę i chrzest uczestniczyli w życiu Ojca i Syna i Ducha Świętego i przyczyniali się do jednoczenia wszystkich ludzi z Bogiem.
 - BÓG OJCIEC: daje nam cały świat, posyła na ziemię Jezusa Chrystusa, jest najlepszym Ojcem.
 - SYN BOŻY - JEZUS CHRYSZTUS: prowadzi do Ojca, zbawia nas, jest wśród nas w Kościele, umacnia naszą miłość w czasie Mszy św.
 - DUCH ŚWIĘTY: oświeca nas byśmy lepiej rozumieli naukę Pana Jezusa, daje nam siły do życia miłością i dobrocią.
2. **Skąd wiemy o istnieniu Boga?** O istnieniu Boga wiemy:
 - z Objawienia Bożego, które jest zawarte w Piśmie św. i Tradycji,
 - z obserwacji świata nas otaczającego (człowiek ma rozum, umie myśleć i wnioskować, dlatego obserwując świat i siebie samego może wywnioskować, że istnieje Stwórca).
3. **Kim jest Pan Bóg?**
 - Pan Bóg powiedział o sobie: „*Jam jest, który jest*”. Jest więc jedyną istotą która swego istnienia nie zawdzięcza nikomu.
 - Jest Duchem nieskończenie doskonałym, który posiada wszystkie doskonałości w stopniu najwyższym.
 - Bóg jest Stwórcą nieba i ziemi.
 - Bóg jest naszym Ojcem, od którego każdy z nas otrzymał duszę nieśmiertelną.

BÓG OJCIEC

4. **Przymioty Pana Boga.** Bóg jest:
 - Wieczny - jest zawsze, bez początku i bez końca.
 - Niezmienny - jest zawsze ten sam i nie zmienia się.
 - Jeden - nie mogą istnieć razem dwie istoty nieskończenie doskonałe. Wszechobecny - jest wszędzie: w niebie, na ziemi i na każdym miejscu. Wszechmocny - może czynić wszystko co chce, nawet z niczego (stworzenie).
 - Święty - kocha dobro a brzydzi się złem.
 - Dobry - wyświadcza stworzeniom liczne dobrodziejstwa.
 - Sprawiedliwy - za dobre wynagradza a za złe karze.
 - Miłosierny - chętnie przebacza grzechy, jeśli za nie żałujemy.
 - Prawdomówny - objawia nam tylko prawdę.
 - Wierny - zawsze dotrzymuje swych obietnic.
 - Wszystkowiedzący - posiada wiedzę zupełną: wie, co było, co jest, co będzie, a nawet to, co mogłoby być.
 - Najmądrzejszy - wie wszystko najdokładniej i najpewniej.

JEZUS CHRYSZTUS

5. **Życie Jezusa z Nazaretu.** Pan Jezus urodził się ponad 2000 lat temu w Betlejem. Matką Jezusa była Maryja Dziewica, poślubiona Józefowi z rodu Dawida. Józef był z zawodu cieślą. Ojczyzną Jezusa była Palestyna, która za Jego czasów znajdowała się pod panowaniem cesarza rzymskiego Oktawiana Augusta. Rządził wówczas w niej król Herod Wielki. Jezus narodził się pod koniec jego życia. Jezus należał do wybranego narodu i choć był Synem Bożym podlegał przepisom prawa Mojżeszowego. Wzrastał i wychowywał się w mieście Nazaret. Prowadził życie ludzi ubogich. W Nazarecie miał krewnych, których według zwyczajów żydowskich Ewangelia nazywa „braćmi i siostrami”. Za rządów cesarza Tyberiusza, gdy Poncjusz Piłat był namiestnikiem Judei, Pan Jezus zaczął nauczać ludzi. Miał wtedy około 30 lat. Jak wielu innych wędrownych nauczycieli nauczał w całej Palestynie. Głosił, że nadeszło Królestwo Boże i że przyszedł zbawić ludzi.

Swoją naukę popierał niezwykłymi znakami (cuda). Gromadził wkoło siebie uczniów, a z nich wybrał dwunastu, zwanych apostołami. Po jakimś czasie, nie dłuższym niż trzy lata od rozpoczęcia nauczania został Jezus wydany przez arcykapłanów Annasza i Kajfasza Piłatowi, który Go skazał na śmierć krzyżową. Umarł na krzyżu, ciało Jego złożono w grobie. Trzeciego dnia zmartwychwstał i ukazał się kilkakrotnie apostołom i innym uczniom, aby głosili Jego naukę wszystkim narodom.

6. **Kim jest Jezus Chrystus?** Jezus Chrystus jest Synem Bożym, który stał się człowiekiem, umarł na krzyżu i zmartwychwstał dla naszego zbawienia. Określenia Jezusa Chrystusa z Ewangelii: Baranek Boży, Dobry Pasterz, Syn Boży, Syn Człowieczy, Mesjasz, Droga, Prawda i Życie, Krzew winny, Światłość świata, Król.
7. **Cuda Pana Jezusa.** Cud jest to niezwykle wydarzenie, specjalnie spowodowane przez Boga, jako znak nadzwyczajny dany człowiekowi i znak Bożej łaski. Ewangelie opowiadają nam szczegółowo 45 cudów Pana Jezusa. Są wśród nich: zmartwychwstanie (największy cud Pana Jezusa), rozmnożenie chleba, chodzenie po morzu, uciszenie burzy, cudowne uzdrowienie chorych (ślepych, sparaliżowanych, chromych, trędowatych itp.), wskrzeszenie umarłych: córki Jaira, młodzieńca z Naim, Łazarza; wypędzenie czartów z opętanych. I wiele innych. Chrystus czynił cuda, by dać dowód, że Jego nauka jest prawdziwa i pochodzi od Boga, że On sam posiada Bożą moc i jest przez Boga zesłanym Zbawicielem, a także by okazać ludziom miłość i dobroć.
8. **Przypowieści ewangeliczne.** Przypowieść ewangeliczna jest to przedstawienie prawd religijnych lub moralnych w postaci konkretnych obrazów z życia codziennego. Pan Jezus w swoich przypowieściach naucza o Królestwie Bożym. Oto niektóre przypowieści ewangeliczne:
 - Przypowieść o siewcy - Słowo Boże początkiem Królestwa Bożego.
 - Przypowieść o skarbie i perle - wartość Królestwa Bożego.
 - Przypowieść o ziarnie gorczycy i zaczynie - rozrost Królestwa Bożego.
 - Przypowieść o talentach - wzrost Królestwa Bożego w człowieku.
 - Przypowieść o kakułu - znoszenie złych ludzi, zwłaszcza wtedy, gdy usunięcie złych narażałoby dobrych na wielkie niebezpieczeństwo, oraz oddzielenie złych i dobrych przy końcu świata.
 - Przypowieść o sieci - oddzielenie złych i dobrych ludzi przy końcu świata.
 - Przypowieść o zaginionej owcy i drachmie - radość w niebie z nawróconego grzesznika.
 - Przypowieść o synu marnotrawnym - radość Ojca z nawróconego grzesznika.

DUCH ŚWIĘTY

9. **Kim jest Duch Święty?** Duch Święty jest to trzecia Osoba Boska, która pochodzi od Ojca i Syna, jest Im równy. Duch Święty działa z Ojcem i Synem od początku aż do wypełnienia zamysłu naszego zbawienia. Dopiero jednak w „czasach ostatecznych”, zapoczątkowanych Wcieleniem Syna Bożego, zostaje On objawiony i udzielony, uznany i przyjęty jako Osoba.
10. **Imię, określenia Ducha Świętego.** „Duch Święty” jest imieniem własnym Tego, którego wielbimy i któremu oddajemy chwałę wraz z Ojcem i Synem. Kościół otrzymał Go od Pana i wyznaje Go w czasie chrztu swoich nowych dzieci. Gdy Jezus zapowiada i obiecuje Ducha Świętego, nazywa Go „Parakletem” czyli „Pocieszycielem”. Inne określenia Ducha Świętego: Duch obietnicy, Duch przybrania za synów, Duch Boży, Duch Chrystusa, Duch Pana, Duch chwały, Duch Prawdy, Stworzyciel („O Stworzycielu Duchu przyjdź”), Uświęciciel...
11. **Jakie są symbole Ducha Świętego ?**
 - Woda - woda chrzcielna oznacza nasze narodzenie do życia Bożego, które jest nam udzielane w Duchu Świętym,
 - Namaszczenie - symbolika namaszczenia olejem oznacza Ducha Świętego. Chrystus oznacza namaszczonego Duchem Bożym,
 - Ogień - podczas gdy woda oznaczała narodzenie i płodność życia udzielanego w Duchu Świętym, ogień symbolizuje przekształcającą energię dzieł Ducha Świętego. Języki ognia w dniu Pięćdziesiątnicy,

- Obłok i światło - obłok objawia Boga żywego i zbawiającego: gdy Mojżesz wstępował na górę Synaj, podczas wędrówki przez pustynię, przy poświęceniu świątyni Salomona, przy Zwiastowaniu Maryi, Duch Święty zstąpił na Maryję, ręka, gołębicą.
 - Pieczęć - Pieczęcią swą nazaczył Bóg Chrystusa (J6,21) i w Nim Ojciec nazacza swą „pieczęcią” bierzmowanych.
 - Ręka - przez włożenie rąk Jezus uzdrawiał chorych i błogosławił dzieci. Przez włożenie rąk Apostołów jest udzielany Duch Święty.
 - Palec - Jezus „palcem” Bożym wyrzucał złe duchy. Hymn „O Stworzycielu Duchu przyjdź” wzywa Ducha Świętego jako „palec prawicy Ojca”.
 - Gołębicą - przy chrzcie Jezusa w Jordanie objawił się Duch Święty w symbolu gołębic, a Bóg Ojciec powiedział: „To jest mój Syn umiłowany, Jego słuchajcie”.
12. **Kiedy Duch Święty zstąpił na Apostołów?** Duch Święty zstąpił na Apostołów pięćdziesiątego dnia po Zmartwychwstaniu Chrystusa.
13. **Co uczynił Duch Święty gdy zstąpił na Apostołów?** Duch Święty zstępując na Apostołów w postaci ognistych języków, oświecił ich umysły, aby lepiej poznali naukę objawioną przez Jezusa Chrystusa, wzmocnił wolę i zapalił serca, aby głosili wszystkim ludziom. W tym celu udzielił im też darów mówienia językami. (Dz. 2, 1- 4).
14. **Działalność Ducha Świętego w naszych czasach.** Duch Święty sprawia, że Kościół objawioną naukę Jezusa Chrystusa nieomylnie przechowuje i ogłasza. Duch Święty przebywa także w duszach ludzi sprawiedliwych. Uświęca nas łaską uświęcającą, pomaga nam łaską uczynkową na drodze do nieba i udziela nam Swych darów. Dlatego nazywamy Ducha Świętego Uświęcicielem.

II. NAJŚWIĘTSZA MARYJA PANNA

15. **Kim jest Najświętsza Maryja Panna?** Najświętsza Maryja Panna jest Matką Bożą, bo urodziła i wychowała Syna Bożego. Czczymy więc Ją jako Bogurodzicę.
16. **Dlaczego Najświętszą Maryję Pannę nazywamy Niepokalanie Poczętą?** Najświętszą Maryję Pannę nazywamy Niepokalanie Poczętą dlatego, że od pierwszej chwili swego życia była pełna łaski, wolna od grzechu pierworodnego (dogmat Niepokalanego Poczęcia ogłosił papież Pius IX dnia 8 XII 1854 r.; uroczystość obchodzimy 8 grudnia).
17. **Dlaczego Najświętszą Maryję Pannę nazywamy Współodkupicielką?** Najświętszą Maryję Pannę nazywamy Współodkupicielką, ponieważ razem z Jezusem cierpiała za grzechy świata.
18. **Dlaczego Najświętszą Maryję Pannę nazywamy Wniebowziętą?** Najświętszą Maryję Pannę nazywamy Wniebowziętą, ponieważ Bóg zabrał Ją z ciałem i duszą do nieba (dogmat o Wniebowzięciu Matki Bożej ogłosił papież Pius XII dnia 1 XI 1950 r.; uroczystość obchodzimy 15 sierpnia).
19. **Dlaczego Najświętszą Maryję Pannę nazywamy Orędowniczką i Pośredniczką?** Najświętszą Maryję Pannę nazywamy Orędowniczką, bo jako nasza Matka Niebieska przedstawia nasze prośby Panu Bogu. Matka Boża jest też Pośredniczką między Chrystusem a ludźmi, ponieważ za Jej pośrednictwem otrzymujemy od Pana Boga łaski.
20. **Kiedy Matka Boża została ogłoszona Królową Polski?** Król Jan Kazimierz w czasie najazdu szwedzkiego 1 IV 1656 r. w katedrze lwowskiej złożył śluby, w których ogłosił Matkę Bożą Patronką i Królową Polski. W roku 1956 zostały odnowione śluby Jasnogórskie, a w 1920 r. papież Benedykt XV ustanowił dzień 3 maja jako święto Królowej Polski.
21. **Dlaczego Maryję nazywamy Matką Kościoła?** Maryję nazywamy Matką Kościoła, ponieważ jest Ona dla wszystkich ludzi Matką duchową głównie z tytułu Jej zgody na Wcielenie Syna Bożego. Na prośbę biskupów całego świata, a szczególnie biskupów polskich papież Paweł VI na zakończenie III sesji Soboru Watykańskiego II ogłosił Maryję Matką Kościoła.

22. **Święta Maryjne Obchodzone na całym świecie:** Uroczystość Bożej Rodzicielki Maryi (1 stycznia), Matki Bożej Gromnicznej (Ofiarowanie Pana Jezusa - 2 lutego), Zwiastowanie Matce Bożej (Zwiastowanie Pańskie - 25 marca); święto Nawiedzenia NMP, uroczystość Wniebowzięcia NMP (15 sierpnia), święto Narodzenia NMP (9 września), uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP (8 grudnia).
23. **Obchodzone w Polsce:** uroczystość Najświętszej Maryi Panny Królowej i Patronki Polski (3 maja), uroczystość Najświętszej Maryi Panny Jasnogórskiej (26 sierpnia).

III. ANIOŁOWIE

24. **Kim są Aniołowie?** Aniołowie są to duchy, które mają rozum i wolną wolę.
25. **W jakim celu Pan Bóg stworzył Aniołów?** Pan Bóg stworzył Aniołów, aby Go czcili, Jemu służyli, byli szczęśliwi i aby ludziom pomagali osiągnąć zbawienie. Pismo św. o Aniołach mówi: „Swoim aniołom dał rozkaz o tobie aby cię strzegli na wszystkich twych drogach” (Ps. 90, 11).
26. **Kiedy w modlitwie wzywamy pomocy aniołów?**
- Archanioł Michał jest pogromcą szatana. Wzywamy pomocy Michała w chwilach ciężkich pokus do złego.
 - Archanioł Rafał bezpiecznie przeprowadził Tobiasza przez trudy podróży. Wzywamy pomocy Rafała w naszych podróżach.
 - Anioła Stróża wzywamy „we dnie i w nocy”, prosimy aby nam towarzyszył we wszystkich okolicznościach życia.
27. **Kim są szatani?** Szatani są to zbuntowani aniołowie, którzy zerwali przyjaźń z Bogiem, stali się Jego przeciwnikami i chcą ludzi odwrócić od Boga.

IV. CZŁOWIEK

28. **Kim jest człowiek?** Człowiek jest to najdoskonalsze stworzenie Boże na ziemi, złożone z ciała i duszy nieśmiertelnej, która jest rozumna i umie bezinteresownie kochać.
29. **Jaki jest cele życia ludzkiego?** Człowiek żyje na świecie aby współpracować razem z Bogiem w Jego dziele stwórczym i zbawczym. Współpracować z Bogiem w Jego dziele stwórczym to znaczy: tak korzystać z dóbr zawartych w świecie i nimi zarządzać, żeby to przyniosło chwałę Bogu; pracować i przemieniać ten świat, aby warunki życia były coraz bardziej godne człowieka oraz doskonalić się wewnętrznie, by upodabniać się do Boga. Współpracować z Bogiem w Jego dziele zbawczym, to świadczyć o Chrystusie i współodpowiadać za zbawienie wszystkich ludzi.
30. **Jakie dary posiadali pierwsi rodzice?** Pierwsi rodzice otrzymali przywilej nieśmiertelności ciała i mieszkali w raju, a nadto otrzymali dary nadprzyrodzone: łaskę uświęcającą i prawo do nieba.
31. **Czego wymagał Pan Bóg od pierwszych ludzi?** Pan Bóg wymagał od pierwszych ludzi aby Go kochali, zawierzyli Mu i byli Jemu posłuszni?
32. **Jak się nazywa nieposłuszeństwo pierwszych ludzi?** Nieposłuszeństwo pierwszych ludzi nazywa się grzechem pierworodnym.
33. **Czym obrazili Pana Boga pierwsi rodzice?** Pierwsi rodzice Adam i Ewa obrazili Pana Boga pychą i nieposłuszeństwem, do czego skusił ich szatan zazdroszcząc ludziom przyjaźni z Bogiem i szczęścia.
34. **Co stracili pierwsi ludzie przez grzech pierworodny?** Przez grzech pierworodny pierwsi ludzie stracili łaskę uświęcającą, prawo do nieba, nieśmiertelność ciała i raj; odtąd na ziemi musieli ciężko pracować w cierpieniach i chorobach oraz stali się skłonni do zła.
35. **Dlaczego grzech pierworodny przeszedł na wszystkich ludzi?** Grzech pierworodny Adama i Ewy przeszedł na wszystkich ludzi, bo wszyscy ludzie są dziećmi Adama i Ewy i cierpią za ich grzechy.
36. **Na kogo nie przeszedł grzech pierworodny?** Grzech pierworodny nie przeszedł na Maryję Dziewicę, która jest Niepokalanie Poczęta, ponieważ Bóg Ją wybrał na Matkę Syna Bożego.
37. **Jaki sakrament usuwa grzech pierworodny?** Sakrament Chrztu świętego usuwa grzech pierworodny.

V. OBJAWIENIE

38. **Objawienie.** Niewidzialny Bóg zwraca się do ludzi objawiając Siebie przez, słowa i czyny, ujawniając postanowienia swej woli zarówno te, które w sposób naturalny mogą być poznane. Najgłębsza prawda o Bogu i zbawieniu człowieka ujawnia się nam przez osobę Jezusa Chrystusa („Kto Mnie zobaczył, zobaczył także i Ojca, Ja jestem w Ojcu, a Ojciec we Mnie”).
39. **Gdzie zawiera się Objawienie Boże?** Objawienie Boże zawiera się w Piśmie św. i w Tradycji Świętej.
40. **Co to jest Tradycja Święta?** Tradycja Święta czyli Ustne Podanie jest to zbiór objawionych prawd Bożych nie zapisanych w Piśmie świętym, które Kościół katolicki przechowuje i do wierzenia podaje.
41. **Co to jest Pismo święte?** Pismo święte to zbiór ksiąg napisanych przez ludzi pod natchnieniem Ducha Świętego i przez Kościół katolicki za Słowo Boże uznane.
42. **Dlaczego Pismo święte nazywamy księgami natchnionymi?** Pismo święte nazywamy księgami natchnionymi, ponieważ Bóg udzielił ich autorom pomocy, aby spisali to, co sam Bóg chciał przekazać ludziom dla ich zbawienia.
43. **Podział Pisma świętego.** Pismo święte dzieli się na księgi Starego i Nowego Testamentu. Mamy 72 księgi Pisma św.: Starego Testamentu- 45, Nowego Testamentu- 27. Testament- po hebrajsku „berit”, co znaczy przymierze, a stąd Pismo św. nosi nazwę Ksiąg Przymierza. Księgi Starego Testamentu zostały napisane przed narodzeniem Chrystusa. Do Nowego Testamentu należą następujące księgi: Ewangelia wg św. Mateusza, św. Marka, św. Łukasza, św. Jana (po grecku- „Ewangelion” znaczy Dobra Nowina) zawiera życie, naukę i cuda Pana Jezusa. Dzieje Apostolskie- św. Łukasz opisuje życie i działalność Apostołów od Wniebowstąpienia Pana Jezusa. Listy Apostolskie: 14 Listów św. Pawła, 2 Listy św. Piotra, 3 Listy św. Jana, 1 List św. Judy Tadeusza, 1 List św. Jakuba. Listy Apostolskie skierowane są do Kościoła, jest w nich wyjaśniana nauka Chrystusa. Apokalipsa św. Jana- zawiera opis widzeń dotyczących przyszłych losów Kościoła, jakie św. Jan miał w czasie swego wygnania na wyspie Patmos.
44. **Czym różni się Pismo św. od innych książek?** Pismo św. różni się od innych książek tym, że zostało napisane pod natchnieniem Ducha Świętego.
45. **Dlaczego Bóg objawił się ludziom?** Bóg objawił się ludziom, aby ich zjednoczyć ze sobą tu na ziemi i w przyszłym życiu.

VI. KOŚCIÓŁ CHRYSZTUSOWY

46. **Kiedy Pan Jezus założył Kościół?** Pan Jezus zakładał Kościół całym swoim życiem Pan Jezus organizował Kościół w całej swej publicznej działalności. Wybrał 12 apostołów i nadał im potrójną władzę: prorocką, pasterską i kapłańską. Św. Piotrowi nadał prymat, czyli najwyższą władzę w Kościele. Apostołom obiecał Ducha Świętego.
47. **Kiedy Chrystus po raz pierwszy objawił światu Kościół?** Chrystus po raz pierwszy objawił światu swój Kościół w dniu Zesłania Ducha Świętego.
48. **Kto tworzy mistyczne Ciało Chrystusa?** Mistyczne Ciało Chrystusa czyli Kościół tworzą wszyscy ludzie, którzy wierzą w Boga i przyjęli Chrzest święty. Do Kościoła Chrystusowego należą nie tylko wierni na ziemi, ale także Święci w niebie oraz dusze w czyśćcu. Wiernych na ziemi nazywamy Kościołem pielgrzymującym, Świętych w niebie- Kościołem triumfującym, dusze w czyśćcu- Kościołem cierpiącym (oczyszczającym).
49. **Czym jest Kościół wg Soboru Watykańskiego II?** Kościół Boży wg nauki Soboru Watykańskiego II jest Ludem Bożym żyjącym w Chrystusie.
50. **Kto jest głową Kościoła?** Głową Kościoła jest Jezus Chrystus.

51. **Komu Jezus Chrystus powierzył kierownictwo Kościołem?** Jezus Chrystus powierzył kierowanie Kościołem Kolegium Apostołów z Piotrem na czele i Kolegium Biskupów z Papieżem na czele.
52. **Kto jest następcą św. Piotra?** Następcą św. Piotra jest Biskup Rzymu, czyli Papież, inaczej Ojciec Święty. 13 marca 2013 podczas drugiego dnia konklawe, zwołanego w związku z rezygnacją papieża Benedykta XVI, w piątym głosowaniu został wybrany na nowego papieża Jorge Mario Bergoglio, który obrał imię Franciszek. Tradycyjny biały dym, obwieszczający światu wybór nowej głowy Kościoła, pojawił się o godz. 19:06 czasu rzymskiego
53. **Kto jest następcą Apostołów?** Następcą Apostołów są Biskupi.
54. **Jak się nazywają Biskupi w Siedlcach?** Biskup Diecezjalny - Ks. Biskup Kazimierz Gurda, Biskup pomocniczy - Ks. Biskup Piotr Sawczuk.
55. **Jaką władzę dał Chrystus Kościołowi?** Chrystus dał Kościołowi władzę:
- Nauczycielską (funkcja prorocza), którą spełnia przez to, że: Przechowuje źródło objawienia- Pismo św. i Tradycję: Wyjaśnia prawdy wiary św. w nich zawarte, ogłaszając je jako dogmaty.
 - Kapłańską (funkcja kapłańska)- funkcję kapłańską otrzymał Kościół od Chrystusa aby sprawować ofiarę Nowego Przymierza oraz udzielać Sakramentów św.
 - Pasterską (funkcja królewska), która przejawia się w ten sposób, że nakłania wiernych do życia według zasad nauki Chrystusa. Dlatego Kościół ustanawia prawa, może też upominać i karać tych, którzy są mu nieposłuszni.
56. **Jakimi przywilejami cieszy się Kościół w nauczaniu prawd wiary i moralności?** Kościół w nauczaniu prawd wiary i moralności cieszy się przywilejem nieomyślności.
57. **Kto posiada dar nieomyślności w Kościele?** Dar nieomyślności posiada sam Papież i biskupi razem z Papieżem. Papież jest wówczas nieomyślny, gdy jako najwyższy nauczyciel, pasterz i zwierzchnik naucza wszystkich wiernych prawd wiary i obyczajów. Biskupi zaś są nieomyślni, gdy zgodnie z Papieżem uczą wiary i obyczajów. Zebranie biskupów całego Kościoła pod przewodnictwem Papieża lub jego delegata nazywamy soborem powszechnym.
58. **Dlaczego Kościół może strzec i nieomyślnie wyjaśniać Słowo Boże?** Kościół może strzec i nieomyślnie wyjaśniać Słowo Boże, ponieważ działa mocą Chrystusa i jest oświecony przez Ducha Świętego
59. **Jakie cechy posiada Kościół Chrystusowy?** Kościół Chrystusowy jest:
- Jeden -w wierze w czci zewnętrznej we władzy zwierzchniej
 - Święty - głosi obowiązek świętości wskazuje środki uświęcenia ma wielu świętych
 - Powszechny - istnieje bez przerwy od chwili założenia i będzie istniał do końca świata
 - Apostolski - jest rozpowszechniony przez Apostołów i rządzony przez ich następców głosi naukę apostołską udziela tych samych Sakramentów, co Apostołowie.

VII. ŁASKA

60. **Co to jest łaska Boża?** Łaska Boża jest to dar nadprzyrodzony, którego Pan Bóg udziela nam jako pomoc konieczną do zbawienia.
61. **Jakie są rodzaje łaski?** Mamy łaskę uświęcającą i uczynkową.
62. **Co to jest łaska uświęcająca?** Łaska uświęcająca jest to dar nadprzyrodzony, który daje nam życie Boże i czyni nas dziećmi Bożymi.
63. **Co to jest łaska uczynkowa?** Łaska uczynkowa jest to pomoc Boża do spełniania dobrych uczynków potrzebnych do zbawienia. „Beze Mnie nic uczynić nie możecie” (J, 15, 5).
64. **Kiedy tracimy łaskę Bożą?** Łaskę Bożą tracimy gdy popełniamy grzech śmiertelny.
65. **Kiedy możemy odzyskać utraconą łaskę Bożą?** Łaskę Bożą możemy odzyskać przez Sakrament Pokuty, a gdyby to nie było możliwe, przez żal doskonały za grzechy, z pragnieniem przyjęcia tego Sakramentu.

66. **Kto z ludzi posiada pełnię łaski?** Pełnię łaski posiada Maryja. Wolność od grzechu pierworodnego i innych grzechów osobistych stwierdza Archanioł Gabriel w chwili Zwiastowania, nazywając Najświętszą Maryję Pannę „łaski pełną”.

VIII. PRZYKAZANIA

67. **Co to jest przykazanie Boże?** Przykazanie Boże jest to wola samego Pana Boga, którą powinniśmy wypełniać, jako dzieci Boże. „Wszystko, co Pan rzekł, uczynimy” (Wj 19, 8). Bóg dał Dekalog Mojżeszowi na górze Synaj.
68. **Co Pan Bóg nakazuje w swoim pierwszym przykazaniu?** Bóg w 1 przykazaniu: „Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną”, wzywa nas, abyśmy unikali wszystkiego tego, co od Boga oddala lub co chce Boga w duszy ludzkiej zastąpić.
69. **Do czego Pan Bóg wzywa nas w II przykazaniu?** Pan Bóg w II przykazaniu: „Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremnie”, wzywa nas, abyśmy oddawali cześć Bogu przez modlitwę i szacunek rzeczy poświęconych Bogu oraz szanowali imię Boskie, zabrania używać Go bez uszanowania i potrzeby.
70. **Do czego zobowiązuje chrześcijanina III przykazanie?** W przykazaniu Bożym: „Pamiętaj, abyś dzień święty święcił” chrześcijanin zobowiązany jest w niedzielę i święta uczestniczyć we Mszy św. i powinien powstrzymać się od ciężkich prac.
71. **Do czego Pan Bóg wzywa nas w IV przykazaniu?** Bóg w przykazaniu IV: „Czcij ojca swego i matkę swoją” wzywa nas do miłości, szacunku i posłuszeństwa rodzicom i przełożonym oraz do rozwiązywania nieporozumień w duchu miłości.
72. **Co Pan Bóg nakazuje w swoim V przykazaniu?** Pan Bóg w przykazaniu V: „Nie zabijaj”, nakazuje byśmy nie szkodzili na zdrowiu i życiu sobie i bliźniemu oraz nie narażali na niebezpieczeństwo ciało i duszę własną oraz innych ludzi.
73. **Co Pan Bóg nakazuje w przykazaniach: VI i IX?** Pan Bóg w przykazaniach: „Nie cudzołóż” oraz „Nie pożądaj żony bliźniego swego”, nakazuje byśmy byli wstydlivi, skromni i czysti w myślach, słowach i czynach.
74. **Do czego zobowiązany jest chrześcijanin w przykazaniu VII?** W przykazaniu Bożym: „Nie kradnij” chrześcijanin jest zobowiązany do szanowania własności prywatnej i społecznej, do sprawiedliwego podziału dóbr oraz do kształtowania w swoim środowisku właściwej opinii o czynach naruszających to przykazanie.
75. **Do czego Pan Bóg wzywa nas w VIII przykazaniu?** W przykazaniu: „Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu”, Pan Bóg wzywa nas do poszanowania i obrony dobrego imienia bliźniego. Wyrządzamy szkodę innym poprzez: kłamstwo, plotki, oszczerstwa, obmowy i posądzenia.
76. **Co to jest kłamstwo?** Kłamstwo jest to świadome i dobrowolne mówienie nieprawdy.
77. **Co to jest posądzenie?** Posądzenie jest to podejrzewanie innych ludzi o złe rzeczy bez dostatecznych dowodów.
78. **Co to jest przykazanie kościelne?** Przykazanie kościelne jest to wola Kościoła Bożego, ustanowione przez Jezusa Chrystusa dla naszego zbawienia.
79. **Na czym polega post?** Post polega na ograniczeniu spożycia ilości pokarmów.
80. **Na czym polega wstrzemięźliwość?** Wstrzemięźliwość polega na wstrzymaniu się od jedzenia potraw mięsnych.
81. **Jaka obecnie obowiązuje wstrzemięźliwość w Polsce?** W Polsce należy zachować wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych w piątki całego roku, Środę Popielcową, Wielki Piątek, wigilię Bożego Narodzenia. Osoby nie mające wyboru pokarmów mogą w te dni korzystać z dyspensy Prymasa Polski, z wyjątkiem Środy Popielcowej, Wielkiego Piątku i wigilii Bożego Narodzenia.

IX. SAKRAMENTY ŚWIĘTE

82. **Co to są Sakramenty św.?** Sakramenty św. są to znaki widzialne, które ustanowił Chrystus i przez nic daje nam łaskę Bożą.
83. **Podział Sakramentów św.** Sakramenty św. dzielimy na:
- Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego: chrzest, bierzmowanie, Eucharystia
 - Sakramenty uzdrowienia: pokuta i pojednanie oraz namaszczenie chorych.
 - Sakramenty w służbie Komunii: sakrament święceń, małżeństwo.
- Sakramenty, które można przyjąć raz w życiu (Chrzest, Bierzmowanie, Kapłaństwo) i takie, które można przyjąć wiele razy (Eucharystia, Pokuta, Namazczenie chorych, Małżeństwo). Sakramenty, które można przyjąć tylko w stanie łaski uświęcającej (Bierzmowanie, Eucharystia, Namazczenie chorych, Kapłaństwo, Małżeństwo) i takie, które przyjmuje się dla zgładzenia grzechów (Chrzest, Pokuta).
84. **Czego Chrystus udziela w Sakramentach św.?** Chrystus w Sakramentach św. daje nam łaskę uświęcającą i uczynkową.
85. **Kto ustanowił Sakramenty św. ?** Sakramenty św. ustanowił Chrystus.
86. **Wymień znaki widzialne Sakramentów św.:**
- Chrzest: polanie głowy wodą oraz wypowiedzenie słów: „Ja ciebie chrzczę w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”
 - Bierzmowanie: włożenie rąk biskupa na przystępującego do bierzmowania, namaszczenie Krzyżmem oraz słowa: „Przyjmij znamię daru Ducha Świętego”.
 - Eucharystia: chleb i wino oraz słowa przeistoczenia.
 - Pokuta: wyznanie penitenta i słowa rozgrzeszenia.
 - Namaszczenie chorych: namaszczenie Olejem i słowa wypowiedziane przez kapłana.
 - Kapłaństwo: włożenie rąk biskupa na głowę święconego oraz modlitwa biskupa.
 - Małżeństwo: umowa małżonków, jaką zawierają nowożeńcy wobec kapłana i przynajmniej dwóch świadków.
87. **Dlaczego Sakramenty św. są znakami widzialnymi?** Chrystus ustanowił Sakramenty jako znaki widzialne, gdyż człowiek w ten sposób dowiadyuje się, że otrzymuje łaskę Bożą, która jest niewidzialna.

CHRZEST

88. **Co to jest Chrzest ?** Chrzest jest to Sakrament, przez który Pan Jezus gładzi nam grzech pierworodny oraz wszystkie grzechy przed chrztem popełnione, daje nam życie Boże, czyni nas dziećmi Bożymi i członkami Kościoła Bożego.
89. **Jakimi słowami ustanowił Pan Jezus Sakrament Chrztu Świętego?** Pan Jezus ustanowił sakrament Chrztu słowami: „Idąc tedy nauczajcie wszystkie narody chrzcząc je w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego” (Mt 28,19). Sakramentu Chrztu świętego udziela kapłan lub diakon, w nagłym wypadku gdy nie ma kapłana, każdy człowiek, a nawet niechrześcijanin, byleby ten działał w Imieniu Kościoła.
90. **Jak w nagłym wypadku ochrzcić dziecko?** Sakramentu Chrztu św. udziela się przez polanie wodą głowy dziecka wymawiając równocześnie słowa: „N. ja ciebie chrzczę w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”.
91. **Co należy uczynić po dokonaniu chrztu?** Dziecko ochrzczone „z wody” obliczu śmierci lub niebezpieczeństwa należy przynieść do kościoła w celu uroczystego uzupełnienia ceremonii chrztu.
92. **Dlaczego Chrzest jest pierwszym i najważniejszym Sakramentem?** Chrzest jest pierwszym i najważniejszym Sakramentem, ponieważ otwiera nam drogę do przyjmowania następnych Sakramentów, daje nam życie Boże i włącza nas w społeczność Kościoła.

93. **Jaką rolę spełniają rodzice chrzestni w czasie chrztu i po nim?** W czasie chrztu rodzice chrzestni w imieniu dziecka wyznają wiarę. Po chrzcie św. rodzice chrzestni mają obowiązek pomagać wychowywać dziecko w wierze i w wierności przykazaniom.

BIERMOWANIE

94. **Kto ustanowił Sakrament Bierzmowania?** Sakrament Bierzmowania ustanowił Chrystus, ponieważ już Apostołowie udzielali go, czego na pewno nie czynili z własnej inicjatywy, lecz z rozkazu Chrystusa, a także za ich przykładem czynili to biskupi już w pierwszych latach istnienia Kościoła św.
95. **Kto udziela Sakramentu Bierzmowania (kto jest szafarzem)?** Z reguły szafarzem jest ks. Biskup, a w szczególnych wypadkach kapłan delegowany.
96. **Co to jest Bierzmowanie?** Bierzmowanie jest to Sakrament, w którym Duch Święty umacnia chrześcijanina, aby wiarę swoją mężnie wyznawał, bronił i według niej żył.
97. **Która Osoba Boża szczególnie działa w Sakramencie Bierzmowania?** W Sakramencie Bierzmowania działa szczególnie Duch Święty, który daje człowiekowi pełnię darów, aby przez to doskonale zjednoczyć człowieka z Chrystusem i upodobniać się do Chrystusa.
98. **Co chcesz powiedzieć przez słowo WIERZĘ?** Wierzę, to:
- Uznaję istnienie Pana Boga,
 - Słucham Jego słów, nauki, która zawarta jest w Piśmie św. i w Tradycji,
 - Stosuję ją w życiu zachowując przykazania,
 - Apostołuję przez pomoc innym, by szli drogą wiary.
99. **W Kogo ty wierzysz?** Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, wierzę w Jezusa Chrystusa....wierzę w Ducha Świętego... .
100. **Co to znaczy „mężnie wyznawać wiarę”?** Słowa te oznaczają wyznawanie wiary odważnie, śmiało w każdej sytuacji i miejscu, przyznawanie się do swojej wiary, nawet gdyby za to groziło człowiekowi prześladowanie.
101. **Jak nazywa się ludzi, którzy za wiarę oddali życie?** Ci, którzy oddali życie za wiarę nazywani są męczennikami. Do ich grona zaliczamy: Apostołów za wyjątkiem św. Jana, św. Szczepana, św. Wojciecha, św. Agatę, św. Stanisława Biskupa, św. Andrzeja Bobołę, św. Maksymiliana Kolbe, błogosławionych Męczenników Podlaskich, bł. ks. Jerzego Popiełuszkę, bł. Karolinę Kózkównę i wielu innych.
102. **Co to znaczy żyć według wiary?** Żyć według wiary, to znaczy zachowywać przykazania Boże i kościelne.
103. **W jaki sposób chrześcijanin winien bronić swojej wiary?** Chrześcijanin broni wiary, gdy:
- Broni i troszczy się o świątynie, kaplice, krzyże i o to wszystko, co Bogu jest poświęcone,
 - Broni ludzi prześladowanych za swoje przekonania religijne,
 - Prostuje i wyjaśnia prawdy wiary tym, którzy ją znają niedokładnie.
 - Prowadzi życie godne wyznawcy Chrystusa.
104. **Kto może przyjąć Sakrament Bierzmowania?** Sakrament Bierzmowania może przyjąć każdy człowiek ochrzczony i tylko raz w życiu. Aby godnie przyjąć Sakrament Bierzmowania należy być w stanie łaski uświęcającej, należy być człowiekiem wierzącym i praktykującym oraz pragnąć przyjąć i rozwijać dary płynące z tego Sakramentu.
105. **Kto może być świadkiem Bierzmowania?** Świadkiem może być człowiek bierzmowany, prowadzący życie zgodne z wiarą.

106. **Co czyni świadek w czasie Bierzmowania?** Dobrze jest, jeśli świadkami przy bierzmowaniu są rodzice chrzestni. Kiedy Ks. Biskup namaszcza czoło przyjmującego bierzmowanie- świadek kładzie prawą rękę na prawym ramieniu bierzmowanego na znak, że będzie go wspierał w życiu radą i pomocą. Będzie świadkiem nie tylko przyjętego Sakramentu, ale również świadectwem życia chrześcijańskiego, zachęcać będzie bierzmowanego do pójścia w jego ślady.
107. **Kiedy chrześcijanin otrzymuje w pełni umiejętność i moc Ducha Świętego?** Chrześcijanin umiejętność i moc Ducha Świętego otrzymuje w pełni w Sakramencie Bierzmowania, gdy Ks. Biskup wkłada ręce, namaszcza go Krzyżmem św. wypowiadając równocześnie słowa: „Przyjmij znamię daru Ducha Świętego”.
108. **Jaka winna być odpowiedź bierzmowanego na słowa Biskupa?** Bierzmowany odpowiada „Amen” na potwierdzenie, że będzie strzegł i rozwijał dary Ducha Świętego.
109. **Co sprawia Duch Święty przez Sakrament Bierzmowania?** Duch Święty przez Sakrament Bierzmowania:
- pomnaża i umacnia życie Boże chrześcijanina,
 - mocniej jednoczy go z Chrystusem i z ludem Bożym,
 - udziela mu nadprzyrodzonej mocy do odważnego wyznawania wiary i szerzenia jej słowem i czynem, czyli do apostołstwa,
 - udziela mu swoich darów.
110. **Jakie są dary Ducha Świętego?** Jest nieskończenie wiele darów Ducha Świętego. W bierzmowaniu otrzymamy dar:
- Mądrości- uzdalnia nas do wydawania trafnych sądów o Bogu i świecie,
 - Rozumu- uzdalnia nas do łatwego przyjmowania natchnień Ducha Świętego.
 - Umiejętności- uzdalnia nas do właściwego oceniania spraw ziemskich,
 - Rady- uzdalnia nas do właściwego rozwiązywania trudności życiowych,
 - Męstwa- uzdalnia nas do ponoszenia ofiar dla Boga i walki z szatanem,
 - Pobożności- uzdalnia nas do radosnego oddawania czci naszemu Ojcu,
 - Bojaźni Bożej- uzdalnia nas do walki z grzechami, które zasmucają naszego Ojca.
111. **Jakie zadania otrzymuje chrześcijanin w Sakramencie Bierzmowania?** W Sakramencie Bierzmowania chrześcijanin otrzymuje zadania: świadczyć o Chrystusie czyli apostołować, mężnie wyznawać wiarę, bronić jej i według niej żyć, odrzucać grzech i szatana, sprawcę grzechu.
112. **W jaki sposób chrześcijanin może apostołować?** Chrześcijanin może apostołować przez przykład własnego życia, przez modlitwę, pouczające słowo, czynienie dobra, a także przez cierpienie i ofiarę.

EUCHARYSTIA

113. **Co to jest Eucharystia?** Eucharystia jest to prawdziwe Ciało i prawdziwa Krew Pana Jezusa pod postacią chleba i wina.
114. **Kiedy Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament?** Najświętszy Sakrament Pan Jezus ustanowił w Wielki Czwartek, w wieczerniku, na Ostatniej Wieczerzy słowami: „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje. Pijcie z niego wszyscy, bo to jest moja Krew Przymierza, która za was i za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów” (Mt 28, 26- 29).
115. **Co to jest Msza św. ?** Msza św. jest to ofiara Nowego Testamentu, w której Pan Jezus uobecnia w sposób niekrwawy swoją ofiarę złożoną Bogu na krzyżu. Msza św. jest to ofiara Chrystusa i Kościoła, w której pod postaciami chleba i wina uobecnia się śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa.
116. **W jaki sposób Chrystus jest obecny we Mszy św. ?** Chrystus we Mszy św. jest obecny: pod postaciami chleba i wina w Najświętszym Sakramencie; w Słowie Bożym, w osobie celebrującego kapłana, w zgromadzonym ludzie Bożym.

117. **Co wierni składają Bogu we Mszy św. ?** Wierni we Mszy św. składają Bogu w ofierze Chrystusa, a z Nim samych siebie.
118. **Wymień części Mszy św.** Liturgia Słowa - jest głoszone i wyjaśniane Słowo Boże, Liturgia Eucharystyczna - dokonuje się przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa, które stają się pokarmem uczestników niekrwawej Ofiary.
119. **Kiedy w pełny sposób uczestniczymy we Mszy św. ?** W pełny sposób uczestniczymy we Mszy św., gdy:
- modlimy się wspólnie, przyjmujemy Słowo Boże,
 - składamy dziękczynienie za wszystkie dobrodziejstwa,
 - ofiarujemy Bogu Ojcu razem z Chrystusem nasze życie,
 - jednoczymy się z Chrystusem i braćmi w Komunii św.

SAKRAMENTY UZDROWIENIA:

POKUTA I POJEDNANIE

120. **Co to jest Sakrament pokuty?** Pokuta jest to Sakrament, w którym Pan Jezus przez kapłana odpuszcza człowiekowi grzechy po chrzcie popełnione.
121. **Jak jest nazywany ten sakrament?** Nazywa się go:
- Sakramentem nawrócenia, ponieważ urzeczywistnia w sposób sakramentalny wezwanie Jezusa do nawrócenia, drogę powrotu do Ojca.
 - Sakramentem pokuty, ponieważ ukazuje osobistą i eklezjalną drogę nawrócenia, skruch i zadośćuczynienia ze strony grzesznika,
 - Sakramentem spowiedzi, ponieważ spowiedź z grzechów przed kapłanem jest istotnym elementem tego sakramentu. Jest również „wyznaniem”, uznaniem i uwielbieniem świętości Boga oraz Jego miłosierdzia wobec grzesznego człowieka,
 - Sakramentem przebaczenia, ponieważ przez sakramentalne rozgrzeszenie wypowiedziane słowami kapłana Bóg udziela penitentowi „przebaczenia i pokoju”,
 - Sakramentem pojednania, ponieważ udziela grzesznikowi miłości Boga przynoszącej pojednanie: „Pojednajcie się z Bogiem” (2 Kor 5, 20). Ten, kto żyje miłością Boga, jest gotowy odpowiedzieć na wezwanie Pana: „Najpierw idź i pojednaj się z bratem swoim” (Mt 5,24).
122. **Jakimi słowami Pan Jezus ustanowił Sakrament pokuty?** Pokutę Chrystus ustanowił w dniu Zmartwychwstania słowami: „Weźmijcie Ducha Świętego, którym odpuszcicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie są im zatrzymane” (J 20, 23).
123. **Gdy nagle ktoś umiera, który z warunków może mu zastąpić Sakrament pokuty?** Gdy nagle ktoś umiera, żal doskonały za grzechy może mu zastąpić Sakrament pokuty.
124. **Czym jest sumienie?** Sumienie jest zdolnością, która pozwala nam odróżnić dobre czyny od złych, pobudza nas do pełnienia dobra, a powstrzymuje od czynienia zła i jest naszym sędzią.
125. **Jaki obowiązek ma człowiek wobec sumienia?** Człowiek powinien słuchać głosu swego sumienia i urabiać je tak, żeby ono prawidłowo oceniało dobro i zło oraz skłaniało go do czynienia dobra, a unikania zła.
126. **Co to jest rachunek sumienia?** Rachunek sumienia jest to przypomnienie sobie grzechów od ostatniej dobrej spowiedzi.
127. **Co to jest żal za grzechy?** Żal za grzech jest to smutek i boleść duszy, żeśmy Pana Boga obrazili grzechami.
128. **Co trzeba zrobić, aby ten smutek w duszy powstał?** Aby powstał smutek w naszej duszy trzeba zrobić dobry rachunek sumienia, oskarżyć siebie, że źle postępowaliśmy oraz przypomnieć Mękę Chrystusa za nasze grzechy.

129. **Co to jest mocne postanowienie poprawy?** Mocne postanowienie poprawy jest to szczerą gotowość nie grzeszenia, unikania okazji do grzechu i pragnienie życia w przyjaźni z Bogiem. Dlatego winna się odnosić nie tylko do grzechów ale i okazji prowadzących do popełnienia grzechu.
130. **Co to jest spowiedź?** Spowiedź jest to wyznanie grzechów kapłanowi w celu otrzymania rozgrzeszenia.
131. **Dlaczego wyznajemy grzechy?** Grzechy wyznajemy na spowiedzi, aby otrzymać rozgrzeszenie.
132. **Co należy uczynić, gdy ktoś zapomniał wyznać jakiś grzech?** Gdy ktoś zapomniał wyznać jakiś grzech, należy wyznać go na następnej spowiedzi (zwłaszcza grzech ciężki).
133. **Co należy uczynić, gdy zapomni się pokutę, którą zadał kapłan na spowiedzi?** Jeżeli jest możliwość, zapytać spowiednika, a jeżeli nie, to nałożyć samemu i na następnej spowiedzi powiedzieć o tym spowiednikowi.
134. **Kiedy spowiedź jest nieważna?** Spowiedź jest nieważna, gdy zataimy grzech ciężki. Taka spowiedź nazywa się spowiedzią świętokradzką.
135. **Co należy uczynić, gdy taka spowiedź się zdarzyła?** Trzeba się wyświadczać od ostatniej dobrej spowiedzi, powtarzając spowiedź świętokradzką.
136. **Czym jest pokuta, którą kapłan zadaje na spowiedzi?** Pokuta, którą ksiądz zadaje na spowiedzi jest wynagrodzeniem Panu Bogu.
137. **Gdzie czeka nas reszta kary za grzechy nie odpokutowane na ziemi?** Reszta kary za grzechy nie odpokutowane na ziemi czeka nas w czyśćcu.
138. **Jakie są sposoby odpokutowania na ziemi za nasze grzechy?** Oprócz zadanej pokuty możemy na ziemi odpokutować za nasze grzechy poprzez: modlitwę, post, pielgrzymki, odpusty, ofiarowanie cierpień jako wynagrodzenie za grzechy i dobre uczynki.
139. **Kogo obowiązuje tajemnica spowiedzi?** Tajemnica spowiedzi obowiązuje spowiednika i tego, kto przypadkiem usłyszał czyjąś spowiedź.
140. **Co to jest zadośćuczynienie Panu Bogu ?** Zadośćuczynienie Panu Bogu jest to wypełnienie pokuty wyznaczonej przez kapłana na spowiedzi.
141. **Co to jest zadośćuczynienie bliźniemu ?** Zadośćuczynienie bliźniemu jest to naprawienie krzywdy wyrządzonej bliźniemu.
142. **Co to jest odpust?** Odpust jest to częściowe lub zupełne darowanie nam przez Boga kary doczesnej za grzechy już odpuszczone co do winy.
143. **Co to jest grzech ?** Grzech jest to świadome i dobrowolne przekroczenie przykazań Bożych lub kościelnych.
144. **Wymień rodzaje grzechów ?** Grzechy dzielimy na:
- Powszednie (lekkie).
 - Śmiertelne (ciężkie).
 - Grzechy główne nazywają się głównymi, bo są źródłem wielu innych grzechów. Zaliczamy do nich siedem grzechów głównych.
 - Grzechy cudze to grzechy, które obciążają nasze sumienie, gdy namawiamy do nich, pomagamy przy ich popełnianiu, rozkazujemy je popełniać, dopuszczamy do nich brakiem opieki, gdy dajemy zły przykład lub też gdy pochwalamy popełnione grzechy.
 - Grzechy przeciwko Duchowi Świętemu popełnia je ten, kto wątpi w miłosierdzie Boże (Pan Bóg mi nie przebaczy) i kto grzeszy zuchwale w nadziei miłosierdzia Bożego (wyspowiadam się i uzyskam rozgrzeszenie).
 - Grzechy wołające o pomstę do nieba: zabójstwo, krzywdzenie wdów i sierot, zatrzymanie zapłaty pracownikom narażają popełniającego je na szczególną karę ze strony Boga, który jest opiekunem uciśnionych.

145. **Co to jest grzech ciężki?** Grzech ciężki czyli śmiertelny jest to świadome i dobrowolne przekroczenie przykazań Bożych lub kościelnych w rzeczy ważnej.
146. **Co to jest grzech powszedni?** Grzech powszedni to świadome i dobrowolne przekroczenie przykazań Bożych lub kościelnych w rzeczy mało ważnej lub przy zmniejszonej świadomości albo wolnej woli.
147. **Jakie są skutki grzechu śmiertelnego i powszedniego?** Grzech śmiertelny pozbawia człowieka łaski uświęcającej, prawa do nieba i ściąga na człowieka karę doczesną i wieczną. Grzech powszedni zmniejsza miłość do Pana Boga, czyni człowieka skłonniejszym do grzechu i ściąga na człowieka karę doczesną.
148. **Co to jest kara wieczna?** Kara wieczna jest to cierpienie bez końca za grzechy w piekle.
149. **Co to jest kara doczesna?** Kara doczesna jest to cierpienie na ziemi lub w czyśćcu za popełnione grzechy.
150. **Co to jest nałóg?** Nałóg jest to upodobanie i przyzwyczajenie do złego, które powstać w nas, gdy często popełniamy ten sam grzech.
151. **Co czynią kandydaci do Sakramentu Bierzmowania, by uniknąć popadnięcia w ten nałóg?** Kandydaci do Sakramentu Bierzmowania, by uniknąć popadnięcia w nałóg pijaństwa odnawiają świadomie przyrzeczenie abstynencji od alkoholu złożone przy I Komunii św.
152. **Jakie mają być środki zabezpieczające nas przed grzechami i nałogami?** Środkami zabezpieczającymi nas przed grzechami i nałogami jest: czujność, modlitwa, przyjmowanie Sakramentów św., a także otoczenie ludzi dobrych.
153. **Co jest przeciwieństwem nałogu?** Przeciwieństwem nałogu jest cnota.
154. **Co to jest cnota?** Cnota jest to stała gotowość i sprawność do spełniania dobrych czynów.
155. **Podział cnót.** Cnoty dzielimy na wlane i nabyte. Cnoty wlane dzielimy na cnoty boskie (wiara, nadzieja, miłość) i cnoty moralne. Cnoty moralne dzielimy na kardynalne czyli główne (roztropność, sprawiedliwość, umiarkowanie i męstwo oraz pochodne czyli pochodzące od tych cnót głównych (miłosierdzie, hojność, wytrwałość, cierpliwość, pracowitość, itp.).
156. **Co to jest nadprzyrodzona cnota wiary?** Nadprzyrodzona cnota wiary jest to dar otrzymany na Chrzcie św., który uzdalnia nas do przyjęcia Objawienia Bożego i do patrzenia na wszystko w jego świetle.
157. **Co to jest nadprzyrodzona cnota nadziei?** Nadprzyrodzona cnota nadziei jest to uzdolnienie, dzięki któremu ochrzczony ufnie i wytrwale zdąży na spotkanie z Chrystusem, który przyjdzie w chwale.
158. **Co to jest nadprzyrodzona cnota miłości?** Nadprzyrodzona cnota miłości jest to uzdolnienie do miłowania Boga i bliźniego, jak sam Chrystus miłuje.
159. **Przez, co tracimy nadprzyrodzoną cnotę miłości?** Nadprzyrodzoną cnotę miłości tracimy każdy grzech śmiertelny.
160. **Co należy czynić, aby mieć coraz więcej łaski Bożej w duszy?** Pomnażać łaskę Bożą w nas możemy przez: dobre uczynki, przyjmowanie Sakramentów św., korzystanie z darów Ducha Świętego, słuchanie natchnienia Bożego i modlitwę.
161. **Co nazywamy dobrym uczynkiem?** Dobrym uczynkiem nazywamy czyn, który zgadza się z prawem Bożym, czyli przykazaniami Bożymi.
162. **Jaką wartość mają dobre uczynki spełnione z pobudek czysto naturalnych?** Dobre uczynki spełnione z pobudek czysto naturalnych (z sympatii, dla pochwały) mają wartość doczesną (wysługują nam nagrodę doczesną np. zdrowie, powodzenie, pochwały itd.). Dobre uczynki spełnione ze względu na Boga w stanie łaski uświęcającej: zasługują nam niebo, pomnażają w nas łaskę uświęcającą i wysługują nam łaski uczynkowe.
163. **Podać przykłady dobrych uczynków.** Dobre uczynki, to uczynki miłosierne co do duszy i co do ciała.

NAMASZCZENIE CHORYCH

164. **Co to jest namaszczenie chorych?** Namaszczenie chorych jest to sakrament, w którym Pan Jezus umacnia człowieka ciężko chorego, odpuszcza mu grzechy, jeśli je ma, daje mu siłę przeciw pokusom, ulgę w cierpieniu, a niekiedy zdrowie ciała.
165. **Czego dokonuje Chrystus w sakramencie namaszczenia chorych?** Chrystus w sakramencie namaszczenia chorych włącza chorego w swoją Mękę, z której chory może czerpać moc zbawczą dla siebie i dla drugih.
166. **Kiedy należy przyjąć sakrament namaszczenia chorych?** Sakrament namaszczenia chorych należy przyjąć, gdy człowiek ciężko choruje.
167. **Co należy przygotować w domu chorego, gdy kapłan przychodzi udzielić sakramentu namaszczenia?** Należy przygotować: stół nakryty białym obrusem, na stole: krzyżyk, dwie świece, chleb, sól, watę, szklanekę wody i wodę święconą.

SAKRAMENTY W SŁUŻBIE KOMUNII :

MAŁŻEŃSTWO

168. **Co to jest małżeństwo ?** Małżeństwo jest to sakrament, w którym mężczyzna i kobieta zawierają dożgonny związek dla zrodzenia i wychowania dzieci oraz otrzymują łaski potrzebne w tym celu.
169. **Kto jest twórcą małżeństwa?** Pan Bóg ustanowił małżeństwo jeszcze w raju, gdy Adamowi dał Ewę za małżonkę i towarzyszkę życia. Dał im uczestnictwo w swoim własnym dziele stwórczym, pobłogosławił mężczyźnie i kobiecie mówiąc: „Bądźcie płodni i rozmnażajcie się”(Rodz 1, 28).
170. **Do jakiej godności wyniósł Pan Jezus małżeństwo między ochrzczoneymi?** Chrystus wyniósł związek małżeński między ochrzczoneymi do godności sakramentu. Małżonkowie przez ten sakrament spotykają się z Chrystusem, który łączy ich ściśle ze sobą i z Kościołem oraz pomnaża łaskę uświęcającą i dopomaga małżonkom do wypełniania ich obowiązków.
171. **Komu Pan Jezus powierzył sakrament małżeństwa?** Sakrament małżeństwa Pan Jezus powierzył Kościołowi. Dlatego też, chociaż sami ochrzczeni udzielają sobie sakramentu małżeństwa, czynią to w obecności przedstawiciela Kościoła- Kapłana, który ich związek małżeński potwierdza i błogosławi. Ze strony społeczności wiernych musi być nadto obecnych przynajmniej dwóch świadków.
172. **Jakie przymioty cechują małżeństwo ustanowione przez Stwórcę?** Dwa przymioty cechują małżeństwo: Jedność - tzn., że małżeństwo może zawrzeć jeden mężczyzna z jedną kobietą, Nierozzerwalność- tzn., że związek małżeński jest związkiem trwałym, dożgonnym. Dopiero śmierć jednego z małżonków umożliwia powtórne zawarcie małżeństwa.
173. **Dlaczego Kościół tak nieustępliwie broni nierozzerwalności małżeństwa?** Kościół nieustępliwie broni nierozzerwalności małżeństwa ponieważ: Taka jest nauka Chrystusa: „Co Bóg złączył człowiek niech nie rozdziela” (Mt 19, 6). Do dobrego wychowania dzieci potrzebna jest rodzina żyjąca w stałej wspólności. Prawdziwa miłość chce trwać wiecznie między małżonkami. Tylko stałość związku małżeńskiego może zapewnić małżonkom wspólne doskonalenie się. Według myśli Bożej związek małżeński już od samego początku swego ustanowienia, miał być obrazem i symbolem nierozzerwalnego zjednoczenia Chrystusa i Kościoła- sakramentalny związek małżeński jest nadto urzeczywistnieniem tego nierozzerwalnego związku, musi więc on być nierozzerwalny. Złączenie sakramentalne jest związkiem dokonany przed Chrystusem.

KAPŁAŃSTWO

174. **Co to jest Kapłaństwo?** Kapłaństwo jest to Sakrament, przez który Pan Jezus daje człowiekowi władzę składania ofiary Mszy św., udzielania Sakramentów św., głoszenie słowa Bożego oraz łaskę godnego sprawowania urzędu kapłańskiego.
175. **Kto może udzielić Sakramentu Kapłaństwa?** Sakramentu Kapłaństwa może udzielić tylko Biskup.
176. **Dlaczego chrześcijan nazywamy ludem kapłańskim?** Chrześcijan nazywamy ludem kapłańskim ponieważ przez chrzest i bierzmowanie uczestniczą oni w jedynym Kapłaństwie Chrystusowym.
177. **Jakie zadania spełnia lud kapłański?** Lud kapłański: ukazuje ludziom prawdę Bożą przez głoszenie Słowa Bożego i przez święte życie, oddaje Bogu najwyższą cześć przez składanie Ofiary, uczestnictwo w Sakramentach i przez modlitwę.

X. SAKRAMENTALIA

178. **Co to są Sakramentalia?** Sakramentalia „są to znaki święte, które z pewnym podobieństwem do Sakramentów oznaczają skutki, przede wszystkim duchowe, a osiągają je przez modlitwę Kościoła” (KL 50) Tymi znakami świętymi są: błogosławieństwo i poświęcenia.
179. **Co Kościół wyprasza przez błogosławieństwa?** Przez błogosławieństwa, wyprasza Kościół dla pewnych osób lub rzeczy szczególną pomoc Bożą. Błogosławi więc wiernych w czasie nabożeństw, np. dzieci, chorych, matki, a także pola, domy, samochody, pokarmy, itd. .
180. **Czym jest poświęcenie?** Przez poświęcenie Kościół przeznaczą na wyłączną służbę Bożą osoby, np. zakonników i zakonnice oraz miejsca i przedmioty, np. kościoły, kaplice, cmentarze, kielichy, dzwony, wodę, różańce, medaliki, krzyżyki i wiele innych.
181. **Kto ustanowił Sakramentalia?** Sakramentalia ustanowił Kościół.

XI. RZECZY OSTATECZNE

182. **Jakie są rzeczy ostateczne człowieka?** Rzeczy ostateczne człowieka są następujące: śmierć, sąd Boży, niebo albo piekło.
183. **Czym jest śmierć?** Śmierć jest odłączeniem duszy od ciała. Jest skutkiem grzechu pierworodnego.
184. **Co dzieje się z duszą ludzką po śmierci?** Po śmierci dusza ludzka staje na sąd Boży, po nim czeka duszę nagroda w niebie, albo oczyszczenie w czyścicu lub kara w piekle.
185. **Jaka jest nagroda w niebie?** Dusze w niebie oglądają Boga, takim jakim jest i cieszą się szczęśliwością wieczną.
186. **Jakie kary cierpią dusze w czyścicu?** W czyścicu dusze cierpią kary oczyszczające i przygotowujące je do szczęścia w niebie.
187. **Jakie kary ponoszą potępieni w piekle?** Potępieni w piekle nie oglądają Pana Boga i cierpią wieczne męki.
188. **Co to jest Świętych obcowanie?** Świętych obcowanie jest to duchowa łączność wiernych na ziemi z duszami w czyścicu i ze świętymi w niebie.
189. **Co jest podstawą wiary w powszechne zmartwychwstanie?** Podstawą wiary w powszechne zmartwychwstanie jest Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa i Jego zapewnienie, że my zmartwychwstaniami. „Ja jestem Zmartwychwstaniem i Życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie. Każdy kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki.”

XII. ROK LITURGICZNY

190. **Co to jest niedziela?** Niedziela jest dniem Pańskim ustanowionym przez Chrystusa na pamiątkę Zmartwychwstania Pańskiego.
191. **Co to jest święto?** Święto jest to dzień ustanowiony przez Kościół na pamiątkę wydarzeń z życia Pana Jezusa, Matki Najświętszej, apostołów, męczenników i innych świętych.
192. **Rok liturgiczny.** Podstawowe prawdy wiary i zdarzenia zbawcze społeczność chrześcijańska przeżywa cały rok, który nazywamy rokiem liturgicznym lub kościelnym. Fundamentem i ośrodkiem roku liturgicznego jest Chrystus żyjący w Kościele. W ramach roku poprzez niedziele i święta Kościół ukazuje kolejno całe Jego zbawcze dzieło, począwszy od przygotowania na przyjście Chrystusa, Wcielenie i Narodzenie poprzez Śmierć i Zmartwychwstanie, aż do Wniebowstąpienia i Zesłania Ducha Świętego oraz oczekiwania na powtórne przyjście Jezusa Chrystusa. W roku liturgicznym Kościół nie tylko przypomina wydarzenia z życia Pana Jezusa, ale przede wszystkim uobecnia zbawcze czyny Chrystusa w Liturgii św., to znaczy Chrystus dziś w Eucharystii, Sakramentach św., w Słowie Bożym dokonuje dzieła zbawienia (naucza, zbawia). Dlatego wierni w okresach roku liturgicznego spotykają się z żywym i działającym Zbawicielem.
193. **Podział roku liturgicznego.** Rok liturgiczny dzielimy na dwa okresy naczelne: okres Tajemnicy Wcielenia i okres Tajemnicy Odkupienia. Po tych okresach następuje czas zwykły w ciągu roku, obejmujący 33 lub 34 tygodnie, poświęcony rozważaniu pełni tajemnicy Chrystusa.

I. OKRES TAJEMNICY WCIELEŃIA obejmuje Adwent i okres Bożego Narodzenia.

ADWENT (po łacinie adventus) oznacza przyjście, oczekiwanie. Okres Adwentu trwa około czterech tygodni. Okres ten posiada podwójny charakter:

- Jest czasem przygotowania na święta Bożego Narodzenia, wspomina się pierwsze przyjście na świat Chrystusa,
 - Jest równocześnie czasem oczekiwania na powtórne przyjście Chrystusa na końcu wieków.
- Z obu wymienionych powodów, Adwent jest okresem nabożnego i radosnego oczekiwania.

OKRES BOŻEGO NARODZENIA trwa od południa Wigilii Bożego Narodzenia do pierwszej niedzieli po Objawieniu Pana. W okresie tym Kościół obchodzi uroczystości:

- 1 stycznia uroczystość Najświętszej Bożej Rodzicielki Maryi,
- 6 stycznia uroczystość Objawienia Pańskiego (Trzech Króli), w pierwszą niedzielę po Objawieniu przypada Święto Chrztu Pańskiego.

II. TAJEMNICY ODKUPIENIA osnuty jest na następujących wydarzeniach z życia Pana Jezusa: Męce, Śmierci, Zmartwychwstaniu, Wniebowstąpieniu i Zesłaniu Ducha Świętego. Obejmuje on Wielki Post i okres Wielkanocy.

OKRES WIELKIEGO POSTU trwa czterdzieści dni i rozpoczyna się Środą Popielcową, w którą święci się popiół (z palm ubiegłej Niedzieli Palmowej) i posypuje głowy wiernych, co oznacza wezwanie do pokuty. Wielki post kończy się Wielkim Tygodniem. Wielki Tydzień rozpoczyna się Niedzielą Palmową, w czasie której poświęcamy palmy i idziemy w procesji z palmami na pamiątkę uroczystego wjazdu Pana Jezusa do Jerozolimy.

Wieczorem w **WIELKI CZWARTEK** wierni gromadzą się, by uczcić Ostatnią Wieczerze podczas uroczystej Mszy św. Na „Chwała na wysokości Bogu” biją dzwony, po czym milkną aż do Wigilii Paschalnej. Po Mszy św. w uroczystej procesji przenosi się Najświętszy Sakrament do ciemnicy (boczna kaplica), gdzie wierni adorują Pana Jezusa, rozważając Jego cierpienia w Ogrójcu. Obnażenie głównego ołtarza symbolizuje odarcie z szat Jezusa. W Wielki Czwartek wspomina się również ustanowienie sakramentu kapłaństwa. Dlatego też rano w katedrach biskupi odprawiają uroczystą Mszę św. w koncelebrze z kapłanami swojej diecezji, podczas Mszy św. święci się Oleje i Krzyżmo.

W WIELKI PIĄTEK Pan Jezus umarł na krzyżu na Górze Kalwarii za wszystkich ludzi. W tym dniu nie odprawia się Mszy św. W godzinach popołudniowych wierni gromadzą się na nabożeństwo ku czci Męki Pańskiej. Wielkopiątkowe nabożeństwo składa się z następujących części: liturgii słowa, adoracji krzyża, Komunii św. i procesji do Bożego Grobu.

W WIELKĄ SOBOTĘ, która jest dniem żałoby, wierni przy Grobie Pańskim rozważają Jego mękę i Śmierć, a równocześnie jest wigilią wielkanocną, w której oczekujemy Zmartwychwstania Pańskiego. Wielka Sobota jest dniem adoracji Pana Jezusa w Grobie Pańskim oraz dniem święcenia pokarmów na stół wielkanocny. Liturgia Wigilii Paschalnej /wieczorem lub w nocy/ obejmuje: poświęcenie nowego ognia (symbol Chrystusa), poświęcenie paschału (oznaczającego Chrystusa- Światłość świata), uroczystą procesję, liturgię słowa, odnowienie przyrzeczeń Chrztu św. i uroczystą Mszą św. wielkanocną, w czasie której na „Chwała na wysokości Bogu” biją dzwony.

OKRES WIELKANOCY trwa od wigilii paschalnej do Niedzieli Zesłania Duch Świętego. W okresie Wielkanocnym Kościół ukazuje nam Chrystusa Zmartwychwstałego. Czterdziestego dnia Kościół obchodzi uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego. Okres Wielkanocy kończy się niedzielą Zesłania Ducha Świętego, którą obchodzimy na pamiątkę Zesłania Ducha Świętego na Najświętszą Maryję Pannę i apostołów zgromadzonych w wieczerniku w pięćdziesiątym dniu po zmartwychwstaniu.

III. CZAS ZWYKŁY W CIĄGU ROKU.

Do najważniejszych świąt tego okresu należą:

- Uroczystość Trójcy Świętej- obchodzi się ją w I niedzielę po Zesłaniu Ducha Świętego,
- Uroczystość Bożego Ciała- przypada w czwartek po uroczystości Św. Trójcy,
- Uroczystość Najświętszego Serca Jezusowego- przypada w piątek po II niedzielę po Zesłaniu Ducha Świętego,
- Uroczystość Chrystusa Króla- w ostatnią niedzielę roku kościelnego.

Oprócz wyżej wymienionych uroczystości ruchomych mamy jeszcze święta Pańskie stałe (zawsze ta sama data):

- 2 II- Ofiarowanie Pana Jezusa,
- 25 III- Zwiastowanie Pańskie,
- 6 VIII- Przemienienie Pańskie,
- 14 IX- Podwyższenie Krzyża Świętego.

Z LITURGII BIERZMOWANIA

Biskup: Droga Młodzieży, powiedzcie przed zgromadzonym tu Kościołem, jakich łask oczekujecie od Boga w tym sakramencie?

Kandydaci:

Pragniemy, aby Duch Święty, którego otrzymamy, umocnił nas do mężnego wyznawania wiary i do postępowania według jej zasad.

Wszyscy: Amen.

Biskup: [N], Przyjmij znamię Ducha Świętego.

Bierzmowany: Amen.

Biskup dodaje: Pokój z tobą.

Bierzmowany: I z duchem twoim.